

УДК 334.061.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2020-3.15>

Периг І.О.

*молодший науковий співробітник,
здобувач кафедри міжнародного туризму і готельного бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет*

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ТА ДИНАМІКИ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті проаналізовано структуру та динаміку змін сукупної валюти балансу та фінансових результатів вітчизняних приватних підприємств у періоді вибірки. Здійснено аналіз показників прибутковості та рентабельності сукупного приватного бізнесу за галузевим розмежуванням, сформовано перелік успішних та збиткових напрямів діяльності. Дано результати останніх фінансових результатів та рентабельності діяльності великих, середніх, малих підприємств і підприємств мікробізнесу, визначено найбільш стійкі та вразливі категорії. За допомогою інструментів кореляційно-регресійного аналізу визначено чинники впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на показники діяльності сукупного вітчизняного бізнесу, побудовано матрицю коефіцієнтів кореляційної моделі та отримано регресійні моделі.

Ключові слова: вітчизняний бізнес, приватний бізнес, приватні підприємства, фінансовий результат, доходи, витрати, рентабельність.

STUDY OF THE STRUCTURE AND DYNAMICS OF INDICATORS OF ACTIVITY OF DOMESTIC PRIVATE ENTERPRISES IN THE MODERN ECONOMY

Peryt Iryna

Ternopil National Economic University

In modern conditions, the main purpose of private business is to make a profit, which acts not only as prerequisite for business, but also as an indicator of the level of development of the domestic economy. Therefore, the article considers the analysis of the structure and dynamics of the performance of domestic private enterprises in the modern economy. Namely, there has been performed horizontal and vertical analysis of: the structure and dynamics of changes in the main items and the total value of the currency of the balance sheet and financial results of domestic private enterprises; economic feasibility (including the analysis by elements) and profitability of aggregate private business by branch delimitation, a list of successful and unprofitable sectors of the economy. The research also analyzes the financial results and profitability of large, medium, small enterprises and microbusiness, identifies the most stable and vulnerable categories. According to the results of the study, the following key indicators have been identified: the positive dynamics of the excess of total income growth over total costs and the negative phenomenon of increasing the share of other operating expenses in financial results; the most profitable industries are production and agricultural activities, and the most unprofitable activities are in the field of postal services, real estate and art; positive growth in the value of net profit and its profitability in large, medium, small and micro enterprises, but small enterprises and microbusiness are most sensitive to changes in the internal and external economic environment and are still on the verge of loss. Using the tools of correlation and regression analysis, a comparative characterization of the initial data and analysis of the influence of environmental factors on the performance of aggregate domestic business are conducted, a matrix of correlation model coefficients is formed, relationships between selected factors are characterized and regression models are obtained. Also, to receive clearer results, a factor, correlation and regression analysis of the degree of influence of the structure of revenues and expenditures on the total net financial result of private enterprises is performed. According to the results of the study, the greatest influence on changes in the structure and dynamics of aggregate business performance has been exerted by such external factors as inflation and GDP, as well as internal factors - fluctuations in net income from sales of products (goods, works, services) and cost.

Keywords: domestic business, private business, private enterprises, financial result, income, expenses, profitability.

Постановка проблеми. В умовах сучасної економіки основною метою функціонування приватного бізнесу є отримання прибутку, який у сукупному значенні незалежно від організаційно-правової форми, виду діяльності та величини бізнесу є не лише обов'язковою умовою його існування, а й індикатором розвитку вітчизняної економіки загалом. Варто згадати також, що політичні та суспільні зміни останніх років значно вплинули не лише на специфіку ведення бізнесу, а й на сукупні показники вітчизняної економіки. Саме тому дослідження структури та динаміки прибутковості вітчизняних приватних підприємств України сьогодні є актуальною темою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах сьогодення проведено численні наукові дослідження щодо питання структури та динаміки показників діяльності вітчизняних приватних підприємств. За даним науковим напрямом, на нашу думку, найбільш вагомими є напрацювання таких сучасних авторів, як Т. Журавльова, Н. Ковальчук, А. Мельник, В. Підгірна, Л. Штефан [1–4]. Однак варто зауважити, що тематика даного дослідження є динамічною та потребує періодичної актуалізації наукової інформації.

Постановка завдання. Оскільки ступінь коливання економічних показників сукупного приватного бізнесу є одним із визначальних чинників як розвитку національної економіки загалом, так і індикатором наявності сприятливого економічного середовища для подальшого розвитку позитивних трендів цих показників, то у нашому дослідженні поставлено та досягнуто такі цілі:

– проведено горизонтальний та вертикальний аналіз динаміки показників сукупного балансу вітчизняного приватного бізнесу;

– виконано горизонтальний та вертикальний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів вітчизняного бізнесу;

– здійснено факторний та кореляційно-регресійний аналіз впливу факторів на показники діяльності вітчизняного бізнесу;

– проведено аналіз сукупної рентабельності вітчизняного приватного бізнесу;

– визначено основні тренди розвитку сукупного вітчизняного бізнесу за галузями та величиною.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняна економіка, зокрема і приватні підприємства, перебувають у досить жорстких сучасних умовах, оскільки події кількох останніх років у сфері економіки та політики створили нестабільне середовище для функціонування окремих напрямів діяльності приватних підприємств та здійснили певний вплив на зміни у показниках їхньої діяльності.

Для дослідження вибрано період 2014–2018 рр., у якому відбувалися податкові зміни, розірвання торговельних зв'язків із Росією, початок військових дій на Сході України, укладено Угоду про зону вільної торгівлі з ЄС тощо. Ще одним чинником, що вплинув на вибір періоду для аналізу, є відсутність на момент проведення наукового дослідження на офіційному ресурсі Державної служби статистики України даних з окремих показників прибутковості вітчизняного приватного бізнесу за 2019 р.

Так, для цілісної та чіткої картини показників розвитку та ефективності управління вітчизняним приватним бізнесом домогосподарств проведемо горизонтальний та вертикальний аналіз динаміки сукупних показників сукупного балансу в 2014–2018 рр. [5]:

1. Необоротні активи зросли з 2 717 620,4 млн грн у 2014 р. до 47 174 442,5 млн грн у 2018 р., або на 44 456 822,1 млн грн. Найвищий абсолютний приріст необоротних активів відбувся у 2017–2018 рр. – на 42 871 159,7 млн грн. Частка необоротних активів у майні зменшилася з 45,4% до 37,0%, або на 8,4%.

2. Оборотні активи збільшилися з 3 271 954,0 млн грн у 2014 р. до 80 317 626,5 млн грн у 2018 р., або на 77 045 672,5 млн грн. Найбільший абсолютний приріст оборотних активів відбувся у 2017–2018 рр. – на 77 045 672,5 млн грн. Частка оборотних активів у майні збільшилася з 54,6% до 63,0%, або на 8,4%.

3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття зросли з 4 691,2 млн грн у 2014 р. до 41 158,6 млн грн у 2018 р., або на 36 467,4 млн грн. Найбільший абсолютний приріст статті відбувся у 2017–2018 рр. – на 33 479,7 млн грн.

4. Власний капітал збільшився з 1 480 658,0 млн грн у 2014 р. до 32 848 494,4 млн грн у 2018 р., або на 31 367 836,4 млн грн. Найвищий абсолютний приріст власного капіталу відбувся у 2017–2018 рр. – на 30 389 966,8 млн грн. Частка власного капіталу у джерелах формування капіталу зросла з 24,7% до 25,8%, або на 1,1%.

5. Довгострокові зобов'язання і забезпечення зросли з 13 59 925,7 млн грн у 2014 р. до 25 623 149,6 млн грн у 2018 р., або на 24 263 223,9 млн грн. Найбільший абсолютний приріст статті відбувся у 2017–2018 рр. – на 23 892 172,2 млн грн. Частка довгострокових зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу зменшилася з 22,7% до 20,1%, або на 2,6%.

6. Зобов'язання і забезпечення збільшилися з 3 151 253,0 млн грн у 2014 р. до 69 060 624,4 млн грн у 2018 р., або на 65 909 371,4 млн грн. Найвищий абсолютний приріст зобов'язань та забезпечень відбувся у 2017–2018 рр. – на 63 291 085,4 млн грн. Частка зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу зросла з 52,6% до 54,1%, або на 1,5%.

7. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, знизилися з 2 428,9 млн грн у 2014 р. до 959,2 млн грн у 2018 р., або на 1 469,7 млн грн. Найвищий від'ємний абсолютний приріст статті відбувся у 2017–2018 рр. – на 1 775,9 млн грн.

8. Сукупна валюта балансу зросла з 5 994 265,6 млн грн у 2014 р. до 127 533 227,6 млн грн у 2018 р., або на 121 538 962,0 млн грн. Найвищий абсолютний приріст показника бачимо у 2017–2018 рр. – на 117 571 448,5 млн грн.

Отже, за результатами проведеного горизонтального та вертикального аналізу сукупних показників балансу вітчизняного бізнесу бачимо позитивну тенденцію динаміки та структури валюти балансу приватних підприємств: збільшення вартості необоротних активів та потенційне нарощення їхніх потужностей, перевищення приросту оборотних активів над необоротними, зменшення частки довгострокових зобов'язань та забезпечень у валюті балансу, а також перевищення приросту власного капіталу над приростом зобов'язань і забезпечень.

Проведемо горизонтальний та вертикальний аналіз доходів, витрат та фінансового результату вітчизняного приватного бізнесу у 2014–2018 рр. у динаміці базисних показників [6]:

1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зріс з 4 181 654,0 млн грн у 2014 р. до 9 092 539,8 млн грн у 2018 р., або на 4 910 886,0 млн грн, темп росту становив 217,4%, а темп приросту – 117,4%. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) збільшилася з 3 476 786,1 млн грн у 2014 р. до

7 604 739,6 млн грн у 2018 р., або на 4 127 954 млн грн, темп росту становив 218,7%, а темп приросту – 118,7%.

2. Інші операційні доходи збільшилися з 455 511,7 млн грн у 2014 р. до 545 987,2 млн грн у 2018 р., або на 90 475,5 млн грн, темп росту – 119,9%, темп приросту – 19,9%. Інші операційні витрати зросли з 4 768 958,0 млн грн у 2014 р. до 9 144 078,1 млн грн у 2018 р., або на 4 375 120 млн грн, темп росту становив 191,7%, а темп приросту – 91,7%.

3. Інші доходи зменшилися з 408 590,9 млн грн у 2014 р. до 364 231,7 млн грн у 2018 р., або на 44 359,2 млн грн, темп приросту становив – 10,9%. Інші витрати знизилися з 841 175,4 млн грн у 2014 р. до 489 468,4 млн грн у 2018 р., або на 351 707 млн грн, темп приросту становив 41,8%.

4. Усього сукупні доходи збільшилися з 5 045 764,4 млн грн у 2014 р. до 10 002 868,0 млн грн у 2018 р., або на 4 957 104 млн грн, темп росту становив 198,2%, темп приросту – 98,2%. Усього сукупні витрати збільшилися з 5 635 831,3 млн грн у 2014 р. до 9 714 562,5 млн грн у 2018 р., або на 4 078 731 млн грн, темп росту становив 172,4%, темп приросту – 72,4%. Чистий фінансовий результат збільшився з 590 066,9 млн грн збитку у 2014 р. до 288 305,5 млн грн прибутку у 2018 р., або на 878 372,4 млн грн, а темп приросту становив 148,9%.

На основі проведеного горизонтального та вертикального аналізу доходів, витрат та фінансового результату вітчизняного бізнесу у 2014–2018 рр. бачимо, що приріст доходів від реалізації продукції (товарів, робіт послуг) знаходиться на рівні з приростом її собівартості, проте чітко простежується перевищення приросту інших операційних витрат над операційними доходами бізнесу. Оскільки приріст сукупних доходів перевищив приріст сукупних витрат на 25,8%, то внаслідок цього вітчизняний приватний бізнес подолав збитковість 2014–2015 рр. та в 2018 р. досяг позитивного фінансового результату у 288 305,5 млн грн.

Величина прибутковості сукупного бізнесу також залежить від галузі, у якій суб'єкт господарювання здійснює діяльність, зокрема від попиту на кінцевий продукт та «вилки» дозволеної маржі для збереження конкурентоспроможності. Аналіз динаміки чистого прибутку (збитку) від підприємницької діяльності вітчизняного бізнесу показує, що [7]:

– найбільш прибутковими для бізнесу галузями є: промисловість – чистий прибуток зріс з 178 730,9 млн грн збитку до 109 288,8 млн грн прибутку, або на 288 019,7 млн грн; сільське, лісове та рибне господарство – чистий прибуток зріс з 21 481,3 млн грн до 71 002,6 млн грн, або на 49 521,3 млн грн; оптова і роздрібна торгівля та ремонт автотранспортних засобів – чистий прибуток зріс з 133 219,4 млн грн збитку до 68 809,8 млн грн прибутку, або на 202 029,2 млн грн; фінансова та страхова діяльність – чистий прибуток зріс з 5 550,3 млн грн збитку до 23 096,2 млн грн прибутку, або на 28 646,5 млн грн; професійна, наукова та технічна діяльність – чистий прибуток зріс з 100 347,2 млн грн збитку до 20 304,4 млн грн прибутку, або на 120 651,6 млн грн, а також сфера інформаційних та телекомунікаційних послуг – чистий прибуток зріс з 17 137,1 млн грн збитку до 14 676,1 млн грн прибутку, або на 31 813,2 млн грн;

– найбільш збитковими для бізнесу галузями є: транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – чистий збиток зріс з -22 591,6 млн грн до -24 265,4 млн грн, або на -1673,8 млн грн, а також сфера нерухомості – чистий збиток зменшився з -105 425,7 млн грн до -1551,6 млн грн, або на 103 874,1 млн грн; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок – чистий збиток зменшився з -3 244,0 млн грн до -597,1 млн грн, або на 2 646,9 млн грн; сфера адміністративного та допоміжного обслуговування – чистий збиток зменшився з -9 543,2 млн грн до -493,1 млн грн, або на 9 050,1 млн грн, що показує позитивні зрушення та перспективи розвитку цих галузей.

Також прибутковість додатково можемо оцінити за рівнем рентабельності. Провівши аналіз сукупної рентабельності вітчизняного приватного бізнесу, бачимо таку тенденцію [8]:

1. Найбільш рентабельними є галузі: оптова та роздрібна торгівля і ремонт автотранспорту – рентабельність зросла з -12,8% у 2014 р. до 23,7% у 2018 р., абсолютний базовий приріст у періоді становив 36,5%; сільське, лісове та рибне господарство – рентабельність знизилася на 2,7%, або з 20,6% у 2014 р. до 17,9% у 2018 р.; операції з нерухомістю – рентабельність зросла з -46,9% у 2014 р. до 17,8% у 2018 р., абсолютний базовий приріст у періоді становив 64,7% та є найвищим серед галузей; сфера інформаційних послуг та телекомунікацій – рентабельність зросла з -1,6% у 2014 р. до 13,1% у 2018 р., абсолютний базовий приріст у періоді становив 14,7%.

2. Найменш рентабельними є галузі: транспорт, складське господарство, пошта – рентабельність зросла з -1,7% у 2014 р. до -1,6% у 2018 р., проте бізнес залишився нерентабельним, абсолютний базовий приріст у періоді становив 0,1%; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок – рентабельність збільшилася з -11,8% у 2014 р. до -1,1% у 2018 р., проте бізнес є нерентабельним, але бачимо перспективи зростання його рентабельності у майбутньому, адже абсолютний базовий приріст у періоді становив 10,7%; сфера адміністративних послуг та допоміжного обслуговування – рентабельність зросла з -1,6% у 2014 р. до 0,0% у 2018 р., абсолютний базовий приріст у періоді становив 13,6%, що свідчить про поліпшення розвитку у даній галузі та перспективи зростання.

3. Сукупна рентабельність приватного бізнесу у вітчизняній економіці зросла з -4,1% до 8,1%, або на 12,2%, що свідчить про економічні поліпшення для розвитку підприємницької діяльності в Україні.

Аналізуючи сукупні фінансові результати вітчизняних суб'єктів господарювання залежно від розміру бізнесу, на рис. 1 спостерігаємо позитивну динаміку зростання абсолютного чистого прибутку в 2014–2018 рр. у великого, середнього та малого бізнесу, однак мікробізнес хоча і показує поліпшення ситуації, проте залишився збитковим, що показує його високу чутливість до змін.

Також зросла рентабельність підприємницької діяльності великого та середнього вітчизняного бізнесу в 2016–2018 рр., що бачимо на рис. 2. Малий бізнес досяг позитивної рентабельності лише у 2018 р, а рентабельність мікробізнесу в періоді зросла, але залишилася збитковою.

Проведемо факторний та кореляційно-регресійний аналіз впливу факторів на сукупні фінансові результати вітчизняного бізнесу в 2014–2018 рр.

Для оцінювання ступеня впливу зовнішніх факторів на сукупний чистий фінансовий результат вітчизняного бізнесу таких факторів, як індекс інфляції, ВВП, індекс девальвації (рис. 3), побудуємо матрицю коефіцієнтів кореляційної моделі, використовуючи MS Office Excel 2019 (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця коефіцієнтів кореляційної моделі впливу зовнішніх факторів на сукупний фінансовий результат у 2014–2018 рр.

	ЧФР	П	ВВП	ІД
ЧФР	1			
П	-0,74917	1		
ВВП	0,952295	-0,67603	1	
ІД	-0,97172	0,617597	-0,88521	1

Джерело: розроблено автором

Аналізуючи дані коефіцієнтів кореляції, можна зробити висновок, що на динаміку сукупного чистого фінансового результату вітчизняного бізнесу найвищий ступінь впливу здійснив ВВП. Також варто звернути увагу на парні коефіцієнти кореляції між факто-

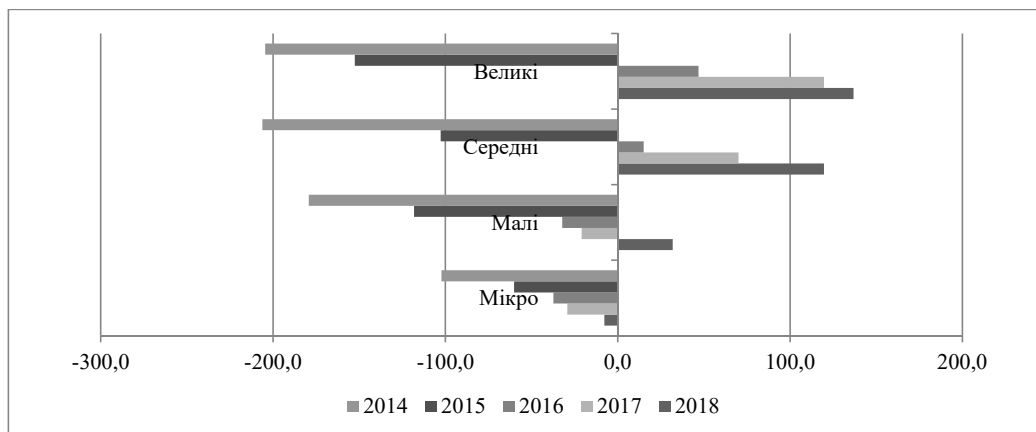

Рис. 1. Динаміка чистого прибутку (збитку) вітчизняного бізнесу залежно від розміру в 2014–2018 рр., млн грн

Джерело: розроблено автором на основі [9]

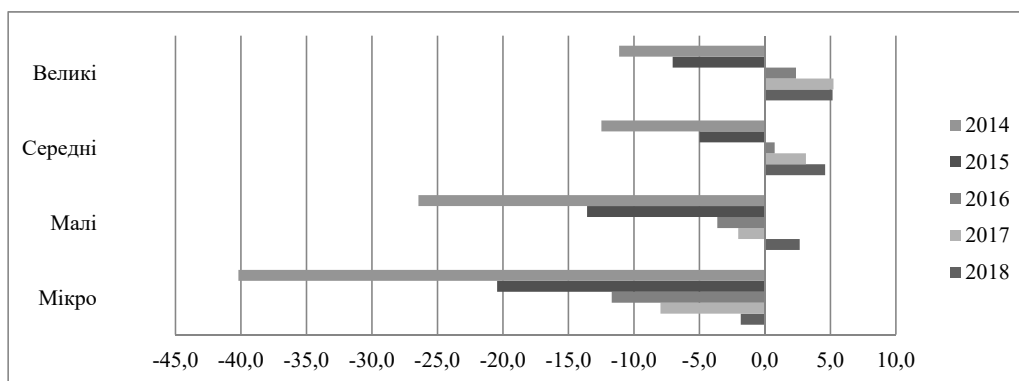

Рис. 2. Рентабельність сукупного бізнесу за розміром у 2014–2018 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [10]

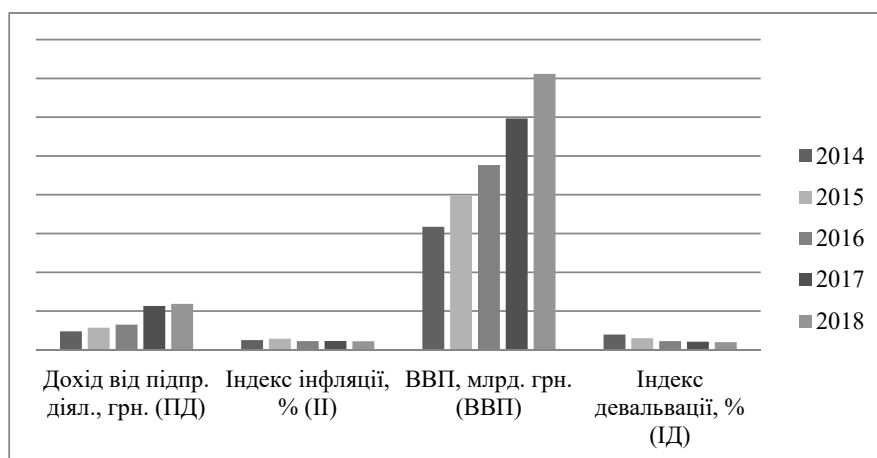

Рис. 3. Порівняння динаміки вихідних даних для кореляційно-регресійного аналізу впливу зовнішніх факторів на сукупні доходи бізнесу

Джерело: розроблено автором

рами, значення яких за модулем більше 0,85 – ВВП та індекс девальвації гривні. Оскільки кореляційна матриця показує чіткий мультиколінеарний зв'язок між цими факторами, для подальшого регресійного аналізу вибрано показники ВВП та індексу інфляції. Отже, величина коефіцієнта множинної кореляції $R=0,962974438$ характеризує якість отриманої моделі. Значення R-квадрату наближено до 1 та показує, що на 92,7% на динаміку фінансового результату вплинули вибрані нами фактори, а 7,3% становлять інші фактори. Значення показника значущості F свідчить про достовірність оцінювання. Отримано модель: $Y = -438090,1915 + (-5226,19157) * I + 389,6556603 * BVP$.

Також із регресійної моделі бачимо, що зі збільшенням індексу інфляції на 100 од. сукупний фінансовий результат зменшиться на 522 619,2 од., а зі збільшенням ВВП на 100 од. – збільшиться на 38 965,6 од.

Для оцінювання ступеня впливу структури доходів та витрат на сукупний чистий фінансовий результат (рис. 4) вітчизняного бізнесу побудуємо матрицю коефіцієнтів кореляційної моделі, використовуючи MS Office Excel 2019 (табл. 2)

Аналізуючи дані коефіцієнтів кореляції, можна зробити висновок, що на динаміку сукупного чистого фінансового результату вітчизняного бізнесу найви-

щий ступінь впливу здійснили розмір чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), собівартість продаж та інші витрати, а найнижчий ступінь впливу – інші операційні доходи та інші доходи. Також варто звернути увагу на парні коефіцієнти кореляції між факторами, значення яких за модулем більше 0,85: показники чистого доходу від реалізації продукції пов'язані із собівартістю, іншими операційними витратами та іншими витратами, а також бачимо зв'язок між іншими доходами та іншими витратами. Виходячи із того, що кореляційна матриця показує чіткий мультиколінеарний зв'язок між вибраними факторами, для подальшого регресійного аналізу вибрано показники чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартість продаж. Так, величина коефіцієнта множинної кореляції $R=0,969335$ характеризує якість отриманої моделі. Значення R-квадрату наближене до 1 і показує, що на 94% на динаміку фінансового результату вплинули вибрані нами фактори, а 6% – фактори, які залишилися поза аналізом. Значення показника значущості F свідчить про достовірність оцінювання. Отримано модель: $Y = -1453871 + 1,649219 * ЧД + (-1,7356) * C$.

Також із регресійної моделі бачимо, що за збільшення сукупного чистого доходу від реалізації про-

Таблиця 2

Матриця коефіцієнтів кореляційної моделі впливу структури доходів і витрат на сукупний фінансовий результат у 2014–2018 рр.

	ЧФР	ЧД	ІОД	ІД	С	ІОВ	ІВ
ЧФР	1						
ЧД	0,955617	1					
ІОД	-0,18533	-0,10225	1				
ІД	-0,67933	-0,55882	0,79287	1			
С	0,951965	0,999776	-0,115	-0,5625	1		
ІОВ	0,930949	0,995754	-0,02477	-0,48312	0,99537	1	
ІВ	-0,93853	-0,87792	0,508199	0,878158	-0,87928	-0,83026	1

Джерело: розроблено автором

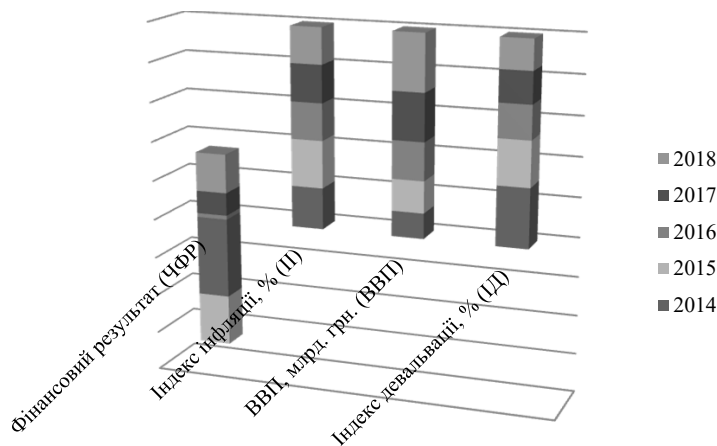

Рис. 4. Порівняння динаміки вихідних даних кореляційно-регресійного аналізу впливу зовнішніх факторів на фінансові результати вітчизняного бізнесу в 2014–2018 рр.

Джерело: розроблено автором

дукції (товарів, робіт, послуг) на 100 од. сукупний фінансовий результат збільшиться на 164,92 од., а за збільшення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт послуг) – зменшиться на 173,56 од.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, провівши аналіз факторів впливу на прибутковість сукупного вітчизняного бізнесу, можемо зробити такі висновки:

1. Структура сукупної валюти балансу приватних підприємств змінилася у позитивний бік за рахунок збільшення частки оборотних активів та власного капіталу, однак негативним явищем є збільшення частки поточних і довгострокових зобов'язань і забезпечень. Така ситуація свідчить, з одного боку, про нарощення «фінансової подушки» у вітчизняного приватного бізнесу, а з іншого – про «проблемність» вчасно здійснювати розрахунки за зобов'язаннями чи ж завбачливе утримання коштів в обороті з метою отримання ним економічних вигід.

2. Структура фінансового результату сукупного приватного бізнесу показує позитивну тенденцію переви-

щення приросту сукупних доходів над сукупними витратами, що говорить про потенціал подальшого розвитку вітчизняної економіки. Проте варто звернути увагу на стрімке збільшення частки інших операційних витрат у фінансових результатах, що передусім може бути спричинено частими змінами соціально-політичних умов, зокрема валютними колапсами, так і свідчить про ймовірність непередбачуваних економічних витрат у діяльності приватних підприємств.

3. За галузевою структурою бачимо, що найбільш прибутковими є промисловість та сільськогосподарська діяльність, а найбільш збитковими – діяльність у сфері поштових послуг, нерухомості та мистецтва. Аналогічну тенденцію спостерігаємо також і за динамікою рентабельності згаданих галузей.

4. За величиною бізнесу бачимо позитивні зростання значення чистого прибутку і його рентабельності як у великих, так і середніх, малих і мікро- підприємствах. Однак ситуація показує, що малі підприємства та мікробізнес є найбільш чутливими до змін внутрішнього та зовнішнього економічного середовища, адже все ще знаходяться на порозі збитковості, а особливо значущо це відчувається у менш розвинених регіонах залежно від галузі. Така ситуація потребує зосередження уваги на поліпшенні економічного, соціально-політичного, інвестиційного та податкового клімату для розвитку дрібних приватних підприємств.

5. За результатом кореляційно-регресійного аналізу показників діяльності сукупного приватного бізнесу бачимо, що найбільш вагомий вплив на тренди розвитку вітчизняних приватних підприємств у досліджуваному періоді здійснили такі зовнішні фактори, як коливання індексу інфляції та ВВП, а також внутрішні – співвідношення сукупного чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та їх собівартості.

Список використаних джерел:

1. Підгірна В.С. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах відкритої економіки України : дис. ... к.е.н. : 08.00.08. Львів, 2016. 265 с.
 2. Журавльова Т.О. Оцінка прибутковості вітчизняних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 9. С. 24–28.
 3. Мельник А.О., Штефан Л.І. Прибутковість підприємств України: сучасний стан та шляхи підвищення. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 281–287.
 4. Ковальчук Н.О. Аналіз динаміки рівня прибутковості підприємств України в умовах викликів сьогодення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 2 (19). С. 151–156.

5. Показники балансу підприємств за видами економічної діяльності станом за 2014–2018 роки. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm (дата звернення: 15.01.2020).

6. Формування чистого прибутку (збитку) підприємств за видами економічної діяльності у 2014–2018 роках. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2015/fin/fchpr/fchpr_u/arh_fchpr_ved_u.htm (дата звернення: 09.03.2020).

7. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності у 2014–2018 роках. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/fin/chpr/chpr_ed/chpr_ed_u/chpr_ed_418_u.htm (дата звернення: 20.03.2020).

8. Рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності за 2014–2018 роки. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/fin/rodp/rodp_ed/rodp_ed_u/rodp_ed_1218_u.htm (дата звернення: 22.03.2020).

9. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010–2018). Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sze.htm (дата звернення: 20.03.2020).

10. Рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010–2018). Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sze.htm (дата звернення: 22.03.2020).

References:

1. Pidhirna V.S. (2016) Formuvannya ta vykorystannya prybutku sub'iektiv hospodariuvannya v umovakh vidkrytoi ekonomiky Ukrainy [Formation and use of profits of business entities in the open economy of Ukraine] (PhD Thesis), Lviv, 265 p.

2. Zhuravlova T.O. (2019) Otsinka prybutkovosti vitchyznianskykh pidpryemstv [Estimation of profitability of domestic enterprises]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 9, pp. 24–28.

3. Melnyk A.O., Shtefan L.I. (2018) Prybutkovist pidpryemstv Ukrainy: suchasnyi stan ta shliakhy pidvyshchennia [Profitability of Ukrainian enterprises: current status and ways to increase]. *Biznes Inform*, vol. 12, pp. 281–287.

4. Kovalchuk N.O. (2019) Analiz dynamiky rivnia prybutkovosti pidpryemstv Ukrainy v umovakh vyklykiv sohodennia [Analysis of the dynamics of the level of profitability of Ukrainian enterprises in today's challenges]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, vol. 12, pp. 151–156.

5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2014–2018) Pokaznyky balansu pidpryemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti stanom za 2014 – 2018 roky [Indicators of the balance of enterprises by type of economic activity as of 2014 – 2018] Available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm (accessed 15 January 2020).

6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2014–2018) Formuvannya chystoho prybutku (zbytku) pidpryemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti u 2014 – 2018 rokakh [Formation of net profit (loss) of enterprises by type of economic activity in 2014–2018]. Available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2015/fin/fchpr/fchpr_u/arh_fchpr_ved_u.htm (accessed 09 March 2020).

7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2014–2018) Chystyi prybutok (zbytok) pidpryemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti u 2014 – 2018 rokakh [Net profit (loss) of enterprises by type of economic activity in 2014–2018]. Available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/fin/chpr/chpr_ed/chpr_ed_u/chpr_ed_418_u.htm (accessed 20 March 2020).

8. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2014–2018) Rentabelnist operatsiinoi ta vsiiei diialnosti pidpryemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti za 2014–2018 roky [Profitability of operating and all activities of enterprises by type of economic activity for 2014 – 2018] Available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/fin/rodp/rodp_ed/rodp_ed_u/rodp_ed_1218_u.htm (accessed 22 March 2020).

9. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2014–2018) Chystyi prybutok (zbytok) pidpryemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpryemstva (2010–2018) [Net profit (loss) of enterprises by type of economic activity with division into large, medium, small and micro enterprises (2010–2018)] Available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sze.htm (accessed 20 March 2020).

10. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2014–2018) Rentabelnist operatsiinoi ta usiiei diialnosti pidpryemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpryemstva (2010–2018) [Profitability of operating and all activities of enterprises by type of economic activity with the division into large, medium, small and micro enterprises (2010–2018)] Available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/sze.htm (accessed 22 March 2020).

E-mail: iperyt.mriya@i.ua